

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ÇALIŞTAYI RAPORU - I

**TÜRKİYE'DE KAFKAS TOPLULUKLARININ
SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Düzenleme Kurulu

Şeyma Karasu

Öğr. Gör. Dr. Büşra Kızık

Dts. Nurcan Yıldız

Dr. Safa Yıldırım

Uzm. Şevval Uçar

Mustafa İsmail Çinpolat

Rumeysa Omar

Emre Çalışkan

Yavuz Selim Bozar

Katılımcılar

Prof. Dr. Günsel Şurdum Avcı

Prof. Dr. Fethi Güngör

Prof. Dr. Erkan Erdemir

Prof. Dr. Muammer Cengil

Prof. Dr. Sima Nart

Prof. Dr. Nurullah Tabakcı

Prof. Dr. Abdullah Temizkan

Doç. Dr. İnci İnce Erdoğan

Doç. Dr. Metin Sarıaslan

Dr. Öğr. Üyesi Özkan Canay

Dr. Şenol Zaman

Dr. Mustafa Öztıp

Dr. Hamit Yüksel

Dr. Murat Aydemir

Dts. Ömer Duran

Dts. Atakan Şurdum Avcı

Dts. Muhammed Akhiyadov

Öğr. Gör. Hasan Kaçamak

Dts. Mahir Erdem Say

Dts. Yusuf İslam Yılmaz

Dts. Serra Özsümer

Uzm. Alaattin Bayram

Hale Hacıbayram

Esra Sapar

Sunuş

Kafkas Vakfı olarak 06 Eylül 2025 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz “Türkiye'deki Kafkas Topluluklarına Yönelik Bilimsel Araştırmalar Çalıştayı”, Kafkas halklarına yönelik proje bazlı akademik çalışmaların geleceği açısından önemli bir adım olmuştur.

Amacımız; Türkiye’de yaşayan Kafkas topluluklarının karşı karşıya bulunduğu güncel sorunları bilimsel bir bakış açısıyla ele almak, kolektif belleği ve kimlik meselelerini tartışmak, kültürel mirasın aktarımı için yeni yöntem ve teknikler geliştirmek ve tüm bu çabaları somut proje önerilerine dönüştürmektir. Çalıştayda elde edilen fikirlerin TÜBİTAK destekli projelere dönüştürülmesi suretiyle hem akademik literatüre hem de kamu politikalarına katkı sunulması hedeflenmektedir.

Bu doğrultuda farklı üniversitelerden akademisyenler, araştırmacılar, sivil toplum temsilcileri ve gençlerin bir araya gelmesi, çalıştayımızın önemli kazanımlarındandır. Özellikle kimlik ve aidiyet sorunları, kültür aktarımındaki kopukluklar, anadil kaybı, diaspora–anavatan ilişkileri ve demografik veri eksikliği gibi temel konuların tartışılması yapılacak çalışmalara ve projelere önemli bir veri sunmuş olacaktır.

Kafkas Vakfı’nın Avrupa Birliği Fonlarındaki tecrübesini TÜBİTAK projelerine de uyarlayarak yeni açılımlar geliştirmeyi, gençlerimizin ve kıdemli akademisyenlerin sürece aktif şekilde katılmasını ve kültürel mirasımızın bilimsel yöntemlerle korunmasını hedefliyoruz. Bu yolda, çalıştaya katkı sağlayan düzenleme kurulundaki fedakâr üyelerimize ve değerli akademisyenlerimize teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Çalıştayın ardından düzenleme heyetimizce hazırlanan bu rapor, çalıştayımızın önemli bir çıktısı olmuştur. İnaniyorum ki el birliğiyle atacağımız adımlar, Kafkas halklarının kimliğini güçlendirecek, kültürel değerlerimizin akademik çalışmalarda daha kapsamlı şekilde ele alınmasını sağlayacak ve kültürel zenginliğimizin geleceğe güvenle taşınmasına hizmet edecektir.

Veysel Arıhan

Kafkas Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı

İstanbul, 23 Eylül 2025

İçindekiler

- 08. Giriş
- 10. Çalıştay Programı
- 11. Açılış Konuşması
- 12. 1. Grup Çalışmaları
- 14. 2. Grup Çalışması
- 17. 3. Grup Çalışması
- 20. Başarılı Örnek Sunumları
- 20. Yusuf İslam Yılmaz'ın Örnek Sunumu
- 21. Prof. Dr. Abdullah Temizkan'ın Örnek Sunumu
- 23. Genel Değerlendirme ve Sonuç
- 25. Örnek Uygulama Fikirleri
 - Odak Grup Görüşmeleri ve Hikâye Anlatımı Atölyeleri
 - Gençlik Araştırma Kampları ve Yaz Okulu
 - Dijital Kütüphane ve Arşiv Çalışmaları
 - Ortak Veri Setleri ve Haritalama Projesi
 - Mentörlük Programı
 - Diaspora-Anavatan Akademik Köprü Programı
 - Akademik Etkinlikler, Ağ Oluşturma ve Yayınlar
 - Politika ve Uygulama Odaklı Akademik Çalışmalar
- 27. Çalıştay Fotoğrafları

Giriş

06 Eylül 2025 tarihinde İstanbul'da, Kafkas Vakfı ev sahipliğinde “Türkiye’deki Kafkas Topluluklarına Yönelik Bilimsel Araştırmalar Çalıştayı” gerçekleştirilmiştir. Bu çalıştay ile farklı üniversitelerden akademisyenlerin, araştırmacıların, sivil toplum temsilcilerinin ve genç katılımcıların bir araya gelmesiyle, disiplinler arası bir etkileşim ortamı sağlanmıştır.

Bu toplantının temel amacı, Türkiye’de yaşayan Kafkas topluluklarının güncel sorunlarını bilimsel yöntemlerle tartışmaya açmak, aidiyet, kimlik ve kolektif bellek gibi meseleleri ele almak, kültürel mirasın korunması ve aktarımı için uygulanabilir yöntemler geliştirmek ve nihayetinde bu çıktıları TÜBİTAK destekli araştırma projelerine dönüştürmektir. Çalıştay, yalnızca akademik bir buluşma değil, aynı zamanda sivil toplumun ve genç kuşakların sürece aktif katılımını teşvik eden kapsayıcı bir platform olarak tasarlanmıştır.

Çalıştay, iki oturum halinde düzenlenmiştir. Yüz yüze katılamayan katılımcıların da sürece dâhil olabilmeleri için çevrim içi erişim imkânı sağlanmış ve program hibrit şekilde yürütülmüştür. İlk oturum, Kafkas Vakfı Başkanı Veysel Arıhan’ın selamla konuşmasıyla başlamış, ardından Vakfın Kurucu Başkanı Prof. Dr. Fethi Güngör’ün açılış konuşmasıyla devam etmiştir. Bu bölümde, Boğaziçi Üniversitesi Proje Ofisi’nde Proje Koordinatörü olarak görev yapan ve TÜBİTAK projeleri konusunda tecrübeli bir isim olan Uzm. Şeyma Karasu, proje başvuruları hakkında kapsamlı bir sunum gerçekleştirmiştir. Sayın Karasu’nun detaylı sunumun ardından, daha önce Kafkasya çalışmaları üzerine proje başvuruları yapmış ve kabul almış hoca ve akademisyenlerimizin tecrübelerini dinlediğimiz başarılı örnek sunumları bölümünde ilk örnek sunumu doktora öğrencisi Yusuf İslam Yılmaz çevrim içi gerçekleştirdi.

İlk örnek sunumun ardından grup çalışmalarına geçilmiş; salondaki katılımcılar iki gruba ayrılmış, çevrim içi katılımcılarla da ayrı bir çalışma grubu oluşturularak toplam üç farklı ekip oluşturulmuştur. İlk oturumda, mevcut durumun analizi yapılmış; Türkiye’de yaşayan Kafkas topluluklarının en temel sorunlarının neler olduğunun tespiti ve katılımcılar arasında ortak bir farkındalık zemini oluşturulması hedeflenmiştir. İlk oturum sonrasında bir ara verilmiş, ara sonrasında Prof. Dr. Abdullah Temizkan’a online şekilde bağlanılarak programın ikinci örnek sunumu gerçekleştirilmiştir. Bu örnek sunumun ardından çalışma gruplarının ikinci oturumuyla devam edilmiş bu son oturumda sorunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve proje fikirlerinin somutlaştırılması üzerinde durulmuştur. İkinci oturumun tamamlanmasıyla birlikte program birlikte yenilen akşam yemeği ile sona ermiştir.

Bu çalıştay bünyesinde gerçekleştirilen atölye çalışmaları, beyin fırtınaları ve deneyim paylaşımları sayesinde elde edilen tüm çıktıların, gelecekte gerçekleştirilecek akademik ve kurumsal iş birliklerine temel oluşturmaları diliyoruz. Bu çalıştay raporu, çalıştayımız sürecinde yapılan konuşmaları, sunumları, tartışmaları ve elde edilen önerileri sistematik biçimde kayıt altına almayı, böylelikle Türkiye’deki Kafkas topluluklarına yönelik bilimsel araştırmaların güçlendirilmesine katkı sunmayı hedeflemektedir.

Çalıştay Programı

Türkiye'deki Kafkas Topluluklarına Yönelik Bilimsel Araştırmalar Çalıştayı	
İstanbul – 6 Eylül 2025	
I. Oturum: Tespit ve Farkındalık	
Amaç: Mevcut durumun ortaya konulması, sorunların somutlaştırılması	
11:00 13:15	Açılış
	TÜBİTAK süreçleri hakkında genel bilgi
	Başarılı bir Örnek sunumu
	Katılımcı Beyin Fırtınası (Atölye Çalışması)
Öğle Arası : 13:15 -14:00	
II. Oturum: Tespit ve Farkındalık	
Amaç: Tespit edilen sorunlara yönelik uygulanabilir yöntemler ve proje fikirleri geliştirmek. Neler yapmalıyız?	
14:00 16:00	Başarılı bir örnek proje sunumu
	Atölye Çalışması (gruplar halinde) - Sunumları
Akşam Yemeği : 16:30	
Kapanış	

Açılış Konuşması

Kıymetli meslektaşlarım, sevgili genç akademisyenler, sosyal bilim araştırmacıları proje çalışmalarına mesafeli durmakta, bilimsel çalışmalarını çoğunlukla yalnız yürütmeyi tercih etmekte, genellikle belli bir konuyla sınırlı yayınlar yapmayı yeğlemektedir. Oysa proje desteği alarak, ilgili alan çalışanlarıyla ekip halinde disiplinlerarası çalışmalar yürütmeleri sadece yayının kalite ve önemini değil toplumsal katkı boyutunu da güçlendirecektir.

Dünyanın beş büyük coğrafyasında elli kadar ülkeye dağılmış vaziyette yaşamak zorunda bırakılmaları sebebiyle Kafkas halklarının bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerini gözeterek yürütülecek çalışmalara şiddetle ihtiyacı bulunmaktadır. Çok farklı toplumların içinde yaşamaları sebebiyle hızlı bir kültürel erozyona maruz kalan Çerkes/Kafkas kimliğinin korunabilmesi için somut tedbirler almak icap etmektedir. Önce bölgeden bölgeye farklılık gösteren toplumsal sorunların bilimsel yöntem ve tekniklerle ortaya konulması, ardından uygulanabilir çözüm önerileri geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Problemleri isabetle teşhis edebilmek ve sürdürülebilir etkin çözümler geliştirebilmek için proje bazlı çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Böylece bilimsel çalışmalarda kaliteyi olumsuz etkileyen yetersiz finansman kaynağı problemi de en başından çözüme kavuşturulmuş olacaktır.

Farklı alanlara mensup araştırmacıların ekip halinde ortak bir proje çerçevesinde çalışma yürütmesi suretiyle zaman, enerji ve insan servetimizi en verimli düzeyde kullanmamız mümkün olacaktır. Dolayısıyla Kafkas Vakfı tarafından 6 Eylül 2025 tarihinde İstanbul'da Fatih ofisinde gerçekleştirilen Türkiye'deki Kafkas Topluluklarına Yönelik Bilimsel Araştırmalar Çalıştayı, el birliğiyle toplumumuzu geleceğe taşıma hususunda önemli fırsatlar sunan bilimsel projelere öncülük edecektir.

Çalıştayı organize eden düzenleme kurulu üyelerine, alanında uzman sunum sahiplerine ve katılımlarıyla çalıştayı verimli geçmesine katkı sunan akademisyenlerimize şükranlarımı arz ederim.

Prof. Dr. Fethi Güngör
Kafkas Vakfı Kurucu Başkanı

Grup Çalışmaları

1. Grup Çalışması

Grup Moderatörü	Katılımcılar	Grup Sekreteri
Şevval Uçar	Prof. Dr. Fethi Güngör Prof. Dr. Erkan Erdemir Dts. Muhammed Akhiyadov Dts. Serra Özsoyer Şeyma Karasu Hale Hacıbayram	Rumeysa Omar

Çalıştığınız ilk çalışma grubu, sosyal bilimler, iletişim, tarih, siyaset bilimi, sosyoloji ve gençlik çalışmaları gibi farklı alanlarda çalışan katılımcılardan oluşmuştur. Grup moderatörü Şevval Uçar'ın oturumun amacı, yöntemi ve TÜBİTAK 3005 programının kapsamına ilişkin bilgilendirmesiyle oturum başlamıştır. Katılımcılardan, Türkiye'deki Kafkas topluluklarının güncel durumuna ilişkin en önemli sorunları ve ihtiyaç alanlarını bireysel olarak düşünmeleri, ardından bunları yazılı biçimde paylaşmaları istenmiştir.

Katılımcıların paylaşımlarının gruplanması, benzer nitelikteki tespitlerin birleştirilmesi ve öncelik sıralamasının belirlenmesi sonucunda, ilk oturumun sonunda öne çıkan temel meseleler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

Anavatan ile Diaspora Arasındaki İlişki Zayıflığı: Anavatan ve diasporadaki kimlik, aidiyet ve değer algılarında farklılaşma gözlemlenmektedir. Bu durum, kimlik aktarımında kopukluklara ve karşılıklı önyargılara yol açmaktadır.

Kültürel Mirasın Dijitalleşmemiş Olması: Arşiv, folklor ve sözlü tarih çalışmalarının dağınık, çoğu zaman bireysel çabalarla yürütülmesi nedeniyle ortak bir dijital hafıza sistemi bulunmamaktadır.

Eğitim Müfredatındaki Olumsuz Temsiller: Türkiye'deki tarih kitaplarında Çerkeslere yönelik yanlış veya eksik temsillerin genç kuşaklarda olumsuz kimlik algısı yarattığı vurgulanmıştır.

STK Ağlarının ve İş Birliklerinin Zayıflığı: Kafkas toplulukları arasındaki sivil toplum yapılanmalarının kopukluğu, ortak proje üretimini ve temsiliyet gücünü azaltmaktadır.

Dil ve Kültür Aktarımında Gerileme: Kafkas dillerinin ve geleneksel kültürel üretimlerin yeni nesillere yeterince aktarılmadığı, özellikle çocuk ve gençlik odaklı faaliyetlerin yetersiz kaldığı belirtilmiştir.

Kolektif Belleğin Psikososyal Yansımaları: Sürgün ve soykırım travmasının günümüz kuşaklarında kaygı, çekingenlik ve topluluk içi çatışmalara zemin hazırladığı ifade edilmiştir.

Diasporada “Kimlik Yorgunluğu”: Kültürel kimliğin yalnızca geçmişe ait bir nostalji unsuru olarak görülmesi, aidiyetin günlük hayattaki karşılığını zayıflatmaktadır. İkinci oturumda, bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmiştir. Katılımcıların değerlendirmeleri sonucunda aşağıdaki proje fikirleri öne çıkmıştır:

Kafkas Diasporasında Kimlik ve Aidiyet Projesi

Türkiye'deki Kafkas kökenli bireylerin kimlik, aidiyet ve kültürel bağ düzeylerini ölçen bir ölçek geliştirilmesi.

Kafkas Kültürel Mirası Dijitalleştirme Ağı Projesi

Türkiye, Gürcistan ve Rusya arşivlerinde dağınık halde bulunan materyallerin dijital ortama aktarılması, ortak erişim veri tabanı oluşturulması.

Kardeş Üniversite ve Kardeş Şehir Programı Modeli

Anavatan ve Türkiye'deki yükseköğretim kurumları arasında karşılıklı öğrenci değişimi, ortak seminer ve araştırma destek programlarının başlatılması.

Sürgün Travması ve Kolektif Bellek Psikososyal Araştırması:

Diaspora ve anavatan topluluklarının travma algıları, kuşaklar arası aktarım biçimleri ve psikolojik etkilerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi.

Çerkes İmajı ve Temsili İçerik Analizi

Türkiye'deki ders kitapları, medya içerikleri ve edebiyat metinlerinde Çerkes kimliğinin nasıl temsil edildiğinin analiz edilmesi.

Kafkas Dilleri ve Sözlü Kültür Aktarımı Dijital Projesi

Halk hikâyeleri, masallar ve sözlü tarih kayıtlarının sesli arşiv haline getirilmesi.

Katılımcılar, söz konusu önerilerin TÜBİTAK 3005 “Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Yenilikçi Çözümler Araştırma Projeleri Destek Programı” kapsamında yürütülebileceğini, böylece hem akademik hem de toplumsal fayda sağlayacak yeni projelerin geliştirilebileceğini ifade etmişlerdir.

2. Grup Çalışması

Grup Moderatörü	Katılımcılar	Grup Sekreteri
Dr. Büşra Kızık	Prof. Dr. Günsel Şurdum Avcı Doç. Dr. İnci İnce Erdoğan Dr. Mustafa Öztop Dts. Atakan Şurdum Avcı Dts. Mahir Erdem Say	Dr. Safa Yıldırım

Çalıştay kapsamında Türkiye'deki Kafkas topluluklarının temel sorunlarını ve muhtemel çözüm önerilerini ele almak üzere oluşturulan ikinci çalışma grubu tıp, psikoloji, mühendislik, sinoloji, Türkoloji, ekonomi ve siyaset disiplinlerinden yedi akademisyen ve araştırmacıyı bir araya getirmiştir. Grubun moderatörü Dr. Büşra Kızık'ın çalıştayın amaç ve yöntemi hakkındaki bilgilendirmeleri ile başlayan ilk oturum, katılımcıların Türkiye'deki Kafkas topluluklarına dair gözlemledikleri sorunları ifade ve istişare ettikleri tartışmalar ile devam etmiştir. Tartışmaların belirli bir olgunluğa gelmesiyle katılımcılar, önemli gördükleri sorun ve meseleleri anonim bir şekilde not kağıtlarına yazarak grup moderatörüne vermiştir. Katılımcıların aynı tema hakkındaki görüşlerinin dinlendiği ve tartışmaların gerçekleştiği ikinci turun akabinde dileyenler, ilk turda zikredilmeyen ilave sorunlarına dair notlarını grup moderatörü ile paylaşmıştır. Nihayetinde tespit edilen sorunlar grup sekreteri Dr. Safa Yıldırım tarafından okunarak tasnif edilmiş, tekrar eden veya benzer hususlar birleştirilmiştir. Bu sürecin ardından Türkiye'deki Kafkas toplulukları özelinde bilimsel olarak ele alınması gerektiği düşünülen aşağıdaki 8 farklı mesele ortaya çıkmıştır. Bu meseleler, katılımcıların oylamalarına göre belirlenen öncelik sıralamasına göre grup sözcüsü Dts. Atakan Şurdum Avcı tarafından aşağıdaki şekilde diğer gruplara sunulmuştur:

Türkiye'deki Kafkas toplulukları hakkındaki demografik veriler: Bu konudaki veri eksikliği ve rakamın tam olarak bilinmemesinin, topluluğun büyüklüğünü, ihtiyaçlarını ve temsil gücünü doğru belirlemeyi zorlaştırması.

Kimlik ve aidiyet problemleri: Diaspora yaşamının etkisiyle kimliğin günlük yaşamda görünürlüğünün azalması ve bireylerin kültürel aidiyetlerini tanımlamada zorlanması.

Kültürün sonraki nesillere aktarımı: Dil, gelenek, ritüel ve tarih bilgisinin çocuk ve genç kuşaklara sistemli ve sürdürülebilir biçimde aktarılamaması.

Kafkas topluluklarına mensup bireylerin öz kimlikleri ile aidiyet kurmasına vesile olacak hedef ve motivasyon eksikliği: Topluluk içinde geleceğe dönük ortak vizyon ve ilham veren hedeflerin yetersiz oluşu, gençlerin kimliklerini sahiplenmesini zorlaştırması.

Kafkas topluluklarının hem kendi aralarındaki hem de diğer topluluklarla ilişkilerini etkileyen kişilik özellikleri: Tarihsel deneyimler sonucu gelişen çekingenlik, içe kapanıklık veya aşırı mütevazılık gibi tutumların topluluk içi dayanışmayı ve dış ilişkileri sınırlaması.

Kolektif bellek ve travmaların günümüzdeki Kafkas toplulukları üzerindeki etkisi: Sürgün ve soykırım hafızasının kuşaklar boyunca aktararak kimlik algısı, aidiyet duygusu ve topluluk dinamiklerinde kaygı, kırgınlık ve güvensizlik gibi duygular yaratması.

Sivil toplum kuruluşlarında kapsayıcılık problemi ve insanların kültürleriyle farklı kanallardan bağ kurmalarını sağlayacak çeşitlilikte faaliyetlerin eksikliği: STK'ların yalnızca belirli yaş gruplarına ya da ilgi alanlarına hitap etmesi nedeniyle bazı bireylerin kendilerini dışlanmış hissetmesi ve kültürel bağ kurma fırsatlarının sınırlı kalması.

Kafkas tarihindeki boşluklar (Örneğin, 1700 öncesi Kafkasya): Erken dönem Kafkas tarihine dair akademik çalışmaların yetersiz olması nedeniyle tarihsel süreklilik ve kimlik anlatısında önemli bilgi boşluklarının bulunması.

İlk oturum neticesinde tespit edilen sorunların gruplar arasında paylaşılmasını takiben ilk oturumdaki yöntemsel çerçeve ve akış takip edilerek bu defa muhtemel çözüm önerilerini değerlendirmek üzere her bir grup kendi arasında yeniden toplanmıştır. Çalıştay kapsamındaki bu ikinci oturum sonunda Türkiye'deki Kafkas topluluklarının yaşadıkları sorunların çözümüne katkı sunması beklenen ve birer TÜBİTAK projesine dönüşmesi öngörülen aşağıdaki araştırma önerileri ortaya konulmuştur:

1. Kafkas Diaspora Nüfusunun Bilimsel Tahmini İçin Demografik Model Geliştirilmesi

Türkiye'deki Kafkas topluluklarının nüfusunun gerçekçi bir şekilde tahmin edilebilmesi için Osmanlı dönemindeki iskân politikaları neticesinde kurulan ve Kafkas kökenli nüfusu barındıran köyler, Kafkas topluluklarının aile yapısı ve nüfus artış hızı, ülke içi ve dışındaki demografik hareketlilik gibi hususları gözetken yöntemsel bir çerçevenin geliştirilmesi.

2. Kafkas Kimliği ve Aidiyet Ölçeğinin Oluşturulması

Türkiye’deki Kafkas kökenli kişilere uygulanacak kapsamlı bir anket yoluyla Kafkas toplulukları mensuplarının kimlik aidiyetini ve kültürleriyle bağını ortaya koyan bir ölçek oluşturulması,

3. Kafkas Topluluklarına Yönelik Sosyal Temsil ve Algı Analizi

Sosyal temsil kuramı çerçevesinde Türkiye’de hem Kafkas topluluklarına hem de bu topluluklara mensup olmayanlara yönelik tasarlanan anketler ile Kafkas topluluklarının davranışsal ve kültürel özelliklerine dair topluluk içi ve dışından gelen değerlendirmelerin karşılaştırılmalı bir şekilde analiz edilmesi,

4. Tarihsel Travmanın Kafkas Diasporası Üzerindeki Psikososyal Etkilerinin İncelenmesi

Önceki nesillerde yaşanan soykırım ve göç travmasının günümüzde psiko-sosyal etkileri (kaygı bozukluğu ve anksiyete vb.) olduğu yönündeki hipotezi Türkiye’deki Kafkas toplulukları özelinde test etmek için odak ve kontrol gruplarıyla derinlemesine görüşmelerin yapılması ve elde edilen verilerin uygun analiz yöntemleriyle değerlendirilmesi.

3. Grup Çalışması

Grup Moderatörü	Katılımcılar	Grup Sekreteri
Dts. Nurcan Yıldız	Prof. Dr. Abdullah Temizkan Prof. Dr. Muammer Cengil Prof. Dr. Sima Nart Prof. Dr. Nurullah Tabakcı Doç. Dr. Metin Sarıaslan Dr. Öğr. Üyesi Özkan Canay Dr. Şenol Zaman Dr. Hamit Yüksel Dr. Murat Aydemir Dts Yusuf İslam Yılmaz Öğr. Gör. Hasan Kaçamak Uzm. Alaattin Bayram Esra Sapar	Yavuz Selim Bozar

Çalıştının son grup çalışması yüz yüze katılım sağlayamayacak olan fakat yine de fikirleri ile çalışmaya katkı sağlamak isteyen katılımcılar için çevrim içi ortamda gerçekleştirilmiştir. Nurcan Yıldız tarafından yönetilen çevrim içi grupta diğer iki çalışma grubunda olduğu gibi farklı disiplinden hocalarımız ve akademisyenlerimiz meseleleri farklı perspektiflerden değerlendirmiştir. İlk oturum boyunca önce temel problemlerimiz üzerine odaklanılmıştır. İkinci oturumda ise çözümler üzerine tartışılmıştır. Katılımcıların fikirlerinin gruplanması ve benzer olanların birleştirilmesiyle öne çıkan temel sorunlar aşağıda şekilde listelenmiştir:

Dil Kaybı ve Aktarım Sorunları: Çerkes dillerinin genç kuşaklara yeterince aktarılmaması, anadilde eğitim imkânlarının sınırlı olması ve yalnızca seçmeli ders düzeyinde kalması, dilin ekonomik değerinin düşük olması nedeniyle kullanımının azalması, sesli/dijital içeriklerin eksikliği; dilin yalnız akademik ortamda var olması.

Kültürel Mirasın Dijitalleşmemesi: Arşiv, müzik, dans, mutfak, folklor gibi kültürel unsurların dağınık ve bireysel çabalarla korunuyor olması, ortak bir dijital hafıza sisteminin bulunmaması, Kafkasya ile Türkiye arasındaki verilerin erişilebilir olmaması.

Kimlik ve Aidiyet Sorunu: Diaspora ve anavatan arasında aidiyet duygusunun zayıflaması, Çerkes kimliğinin güncel hayatta “nostaljik” bir unsur olarak kalması, Türk tarih kitaplarında Çerkeslerin temsiline dair eksik veya yanlış anlatımlar.

STK ve Akademik İşbirliği Eksikliği:

Kafkas toplulukları arasındaki sivil toplum ağlarının zayıf olması, akademisyenler, dernekler ve kurumlar arasında veri paylaşımı ve proje koordinasyonunun yetersizliği.

Kolektif Bellek ve Tarihsel Travma:

Sürgün ve soykırım travmasının psikosozal etkilerinin kuşaklar arası aktarımı, Çerkes tarihine ilişkin doğru ve görünür içeriklerin eksikliği.

Köylerin ve Yerel Kültürün Zayıflaması:

Köylerin cazibesini kaybetmesi ve yerel yaşam biçimlerinin çözülmesi, Tarımsal kültür, sözlü tarih ve topluluk belleği arasındaki kopukluk. Bu belirlenen temel meselelerin çözümüne yönelik, ikinci oturumda aşağıdaki proje önerileri üzerine konuşulmuştur:

Dijitalleşme ve Ortak Hafıza Projeleri

“Kafkas Kültürel Mirası Dijitalleştirme Ağı” oluşturulması ve GİT ortamı benzeri dijital platformlarda akademik ve kültürel verilerin ortak paylaşımı yapılması. Aile, köy ve sülale verilerinin haritalandığı, damga (tamga) sistemli bir sosyal medya platformu kurulması. Kafkas arşivlerinin dijital ortama aktarılması ve açık erişim sağlanması.

Dil ve Kültür Aktarımı Projeleri

“Kafkas Dilleri ve Sözlü Kültür Aktarımı” dijital projesi: halk hikâyeleri, masalların sesli arşivlenmesi. Çocuklara yönelik Çerkesçe çizgi filmler, masal kitapları ve dijital içerikler hazırlanması. Üniversitelerde Çerkes Dili ve Edebiyatı bölümlerinin açılması. TRT veya bağımsız dijital kanallarda Çerkesçe içerik üreten programların oluşturulması. Kitapların seslendirilip QR kodla erişilebilir hale getirilmesi.

Kimlik ve Aidiyet Çalışmaları

“Kafkas Diasporasında Kimlik ve Aidiyet” projesi: kimlik bağlarını ölçen ölçek geliştirilmesi. Üniversiteler arası “Kardeş Üniversite ve Kardeş Şehir” modeliyle karşılıklı değişim programları. Anavatanla kültürel ziyaret ve ortak etkinlik projeleri.

Eğitim ve Farkındalık Çalışmaları

Türk tarih kitaplarında Çerkes sürgününün doğru biçimde yer alması için akademik raporlar hazırlanması. Kültür Bakanlığı veya AB fonlarıyla belgesel ve yayın projele-

ri yürütülmesi. Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak dil eğitiminin ilköğretim ve lise düzeyine yaygınlaştırılması.

STK ve Akademik İşbirliği Mekanizmaları

Akademisyenler, STK temsilcileri ve bakanlık yetkililerini bir araya getiren çalıştay ve sempozyumlar düzenlenmesi. Yerel derneklerde proje yazma eğitimleri verilmesi. Farklı alanlardan hocaların dahil olduğu multidisipliner proje ekipleri kurulması.

Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Gelişim

Kültürel üretimleri ekonomik değeri olan sanat, edebiyat, dizi, müzik projelerine dönüştürmek. Köyleri cazibe merkezine dönüştürecek yerel kalkınma projeleri. Çerkesçe konuşanlara medya ve kültür alanında istihdam yaratacak içerik üretim ağı kurmak.

Başarılı Örnek Proje Sunumları

1. Yusuf İslam Yılmaz'ın Örnek Sunumu

Doktora Adayı Yusuf İslam Yılmaz 2214A Yurtdışı Doktora Sırası Araştırma Burs Programı'nı detaylı şekilde açıklayıp kendi tecrübelerini şu şekilde özetlemiştir:

“2214A Yurtdışı Doktora Sırası Araştırma bursu, yeterliliği geçmiş, tez önerisi kabul edilmiş Türk vatandaşı doktora öğrencilerine tezleriyle alakalı yurt dışından araştırma imkânı sağlayan bir programdır. Program aylık burs ve yurt dışı gidiş dönüş bilet desteğini kapsar. Burs miktarı ülkelere göre değişkenlik göstermektedir.

Programa başvurmak için gerekli şartlar arasında dil puanı veya %100 yabancı dille öğretim yapan bir üniversitede lisans veya yüksek lisans yapmış olmak ve dünya üniversiteler sıralamasında ilk 200 sıralamasında olmak, tez konusuyla ilgili araştırma yapacak olmak gibi şartlar bulunmaktadır.

Başvuru araştırma önerisi, araştırmanın yürütüleceği kurumdan alınacak davet mektubu, imzalı tez önerisi kabul belgesi, dil yeterlilik belgeleri gibi formların hazırlanmasıyla TÜBİTAK'ın çevrim içi adresin üzerinden yapılır. Ön inceleme sonrası alanında uzman panelist/danışmanlarca değerlendirme yapılarak nitelik, bilimsel yetkinlik, ilgili ülkenin/kurumun/danışmanın bilimsel yetkinliği ve kariyer geliştirme potansiyeli dikkate alınarak yapılır ve sonrasında kefaletname veya teminat mektubu, araştırma izni ve seyahat vizesi hazırlanarak burs başlatma işlemi gerçekleşir.

2023 yılında hazırladığım “Rus Arşiv Belgelerinde Dağıstan'dan Osmanlı Devleti'ne Göç ve Göçmen (1859-1917)” başlıklı araştırma önerisi formuyla 2214A Yurt Dışı Doktora Sırasında Araştırma Bursunu kazandım. 11 Eylül 2024 tarihinde Dağıstan'a giderek araştırmama başladım. Rus Bilimler Akademisi Dağıstan Araştırma Merkezi Tarih, Arkeoloji ve Etnografya Enstitüsü'nde enstitü başkanı Ramazan Abdülmecidov danışmanlığında araştırmama başladım. Mahaçkale'de, Moskova'da, Vladikavkaz'da arşiv çalışmaları yaparken Tiflis'te bulunan arşivlerde de çevrim içi taramalar yaparak Dağıstan göçlerine dair arşiv evrakı ve literatür üzerine tarama, tasnif, çeviri ve değerlendirme çalışmaları yaptım. Araştırma konusu olan Dağıstan göçleri ile alakalı özellikle muhacir Kumuk ümerasından Şefi Bey ile alakalı bazı araştırmalar yaptım. Bu çalışmalar Enstitü ve Dağıstan Devlet Üniversitesi'nde gerçekleşen iki sempozyumda bildiri olarak sunuldu. Bunların dışında bireysel olarak yaptığım Şeyh Mansur ve İmam Şamil'in çocuklarıyla alakalı çalışmalar da yayınlanmak üzere dergilere gönderilmiştir.

Yerinde araştırma imkanının bir diğer faydası da saha gezileridir. Çeçenistan, Derbent, Gimri, Nogay Bozkırları, Dido bölgesi, Hunzah, Gamsutl, Gunib, Çoh, Sogratl, Buynaks (Temirhanşura), Kızlar, Kizilyurt, Hasavyurt gibi çeşitli bölgelere çok sayıda gezi düzenleyerek yerel halkla teşvik-i mesaide bulunulmuştur.

Araştırma esnasında yerel yöneticiler ve özellikle akademik camiadan hatırı sayılır çok sayıda Dağıstanlı ile irtibat kuruldu. Bu diyalog ileride pek çok ortak çalışmanın da yapılması hakkında planlamalar yapma imkânını sağladı.

Araştırmanın nihai çıkışı ise şüphesiz doktora tezidir. Doktora tezinin Osmanlı Türkçesi, Rusça ve İngilizce kaynaklara dayanarak titiz bir çalışmayla 2026 yılı içerisinde bitirilmesi ve hem Türkçe hem de Rusça olarak yayınlanması planlanmaktadır.”

2. Prof. Dr. Abdullah Temizkan'ın Örnek Sunumu

İkinci örnek sunumda Prof. Dr. Abdullah Temizkan, TÜBİTAK Projesi yazarken dikkat edilmesi gereken hususlar ile ilgili bilgilerini şu şekilde aktarmıştır:

“TÜBİTAK kuruluşu pozitif bilimlerin bilimsel bilgi üretme yöntemini temel alarak kurulmuş ve bu doğrultuda tecrübe biriktirmiş güzide bir kurumumuzdur. Zaman içerisinde sosyal bilimlerin araştırma konularını projelendirip sunabilmesi için SOBAG bünyesinde proje çağrıları açılmıştır. 1001 kodlu proje formatının daha çok ölçülebilir ve somut çıktıları olabilecek, uygulanabilir projelerin kabul edildiği bir format olarak tebarüz etmiştir. Bu formatta sosyal bilimlerin deney, gözlem yapan, anket uygulayıp istatistiksel sonuçlar üreten proje teklifleri nispeten daha çok kabul alırken, tarih, edebiyat ve teoloji gibi alanlar biraz daha ikinci planda kalmıştır. Bunun üzerine 3005 kodlu beşerî bilim alanlarının müracaat edebildiği, politika yapıcılara fikir verebilecek, yeni bir metodun denendiği yeni bir proje formatı olarak araştırmacıların müracaatına açılmıştır. Üstelik bu formatta 1001 formatında olduğu gibi yılın belli zamanlarında iki kez müracaat dönemi uygulaması yerine istendiği an müracaat edilebilecek bir imkân sunulmuştur. Bunun yanında doktorasını yeni bitirmiş her disiplinden bütün akademisyenler için açık olan 3501 kodlu kariyer projelerinin de güzel bir imkân olduğunun altını çizmek gerekir.

Bana kalırsa TÜBİTAK ya da uluslararası projelere başvuracak her araştırmacının bilim tarihi, epistemoloji ve bilimsel bilginin ne olduğu gibi konularda hallice bir bilgi sahibi olması gerekir. Bu bilgi TÜBİTAK'ın bir projede ne gibi hususlar aradığı sorusunun cevabının daha iyi anlaşılmasına önemli bir katkı sağlayacağını düşünüyorum. Araştırmada verilerin hangi bilimsel yöntemlerle toplanacağı, bu veri-

lerin hangi yaklaşımla tasnif edileceği ve bu veri setlerinin hangi bilimsel yöntemle analiz edileceğini açık anlaşılır ve net bir şekilde anlatması beklenir. Bu da ancak bu konulara dair başlıca teorik yaklaşımların araştırmacı tarafından iyi bir şekilde kavranmasıyla mümkün olabilecektir.

Proje başvuru süreci, inceleme ve panel süreçleri, revizyon talepleri gibi süreçlerin tamamı araştırmacı için son derece faydalı ve eğitici süreçlerdir. Revize geldiği için küsüp projeye ikinci kez başvurmayan akademisyenler olduğunu biliyorum. Bu tavrın doğru olmadığını, bu revize taleplerinin öğrenmek için iyi bir fırsat olduğunu belirtmek gerekir. Eğer özgün değerden ret almamışsa o projenin uyarılan düzeltmeleri yaptıktan sonra geçme şansının hala çok yüksek olduğu söylenebilir. Bu nedenle vaz geçmeden azimli bir şekilde dikkatli ve titiz hazırlanmış bir projenin kabul görme şansı olduğunu bilmek ve buna göre hareket etmek gerekir.

Mümkünse projeyi muhtemel proje ekibiyle birlikte bir tür atölye çalışması şeklinde hazırlamak iyi sonuçlar verecektir. Bu hem ekibin birbirini daha iyi tanuması, ekip çalışmasına alışması bakımından yararlı olacak hem de projenin her bir bölümünün tek tek bütün ekip tarafından gözden geçirilerek ortak akılla yazılmasını sağlayacaktır. Bu şekilde birçok ayrıntı unutulmadan eklenebileceği gibi, yanlışlar, ifade bozuklukları da bu çalışmalar sırasında düzeltilebilecektir.

Proje formundaki her bölümün başlık kısmında araştırmacının bu bölümde ne yazması gerektiği kısa ve öz bir şekilde ifade edilmiştir. Buradaki her bir ifade dikkate alınarak hiçbir atlanmadan metne yansıtılmalıdır. Projenin özgün değerini ortaya daha bariz şekilde çıkaracak olan literatür özeti ve Yöntem kısımları özenli bir şekilde kaleme alınmalıdır. Literatür özetinde çalışmanın hangi boşluğu dolduracağı, pazılın hangi parçasının yerine konulacağı net bir şekilde ifade edilmelidir. Bu yapılırken daha bu konuya dair kim ne araştırma yapmış, hangi yayınlar yapılmışsa belirtilerek projenin dolduracağı boşluğun daha iyi anlaşılması sağlanmalıdır.”

Genel Değerlendirme ve Sonuç

Çalıştay sürecinde üç farklı grup tarafından yürütülen oturumlar, Türkiye’deki Kafkas topluluklarının tarihsel, kültürel, toplumsal ve psikososyal boyutlarını disiplinlerarası bir yaklaşımla ele almıştır. Her bir grup, kendi uzmanlık alanları doğrultusunda meseleleri farklı açılardan tartışarak hem akademik hem de toplumsal düzeyde çözüm önerileri geliştirmiştir.

İlk grup, sosyal bilimler, iletişim, tarih, siyaset bilimi, sosyoloji alanlarından akademisyenler ve gençlik çalışmaları alanlarından gelen katılımcılardan oluşmuştur. Grup tartışmalarında özellikle anavatan–diaspora ilişkilerinin zayıflığı, kültürel mirasın dijital ortamda yeterince korunmaması, eğitim müfredatında olumsuz temsiller, STK ağlarının kopukluğu, dil-kültür aktarımındaki gerileme ve kolektif belleğin psikososyal yansımalarının ağırlığı temel sorun alanları olarak belirlenmiştir. Katılımcılar, bu sorunların çözümüne yönelik olarak “Kafkas Kültürel Mirası Dijitalleştirme Ağı”, “Kardeş Üniversite- Kardeş şehir modeli” ve “Sürgün Travması ve Kolektif Bellek Araştırması” gibi proje önerileri geliştirmiş; bu çalışmaların hem kültürel sürekliliği güçlendireceğini hem de akademik veri üretimini destekleyeceğini vurgulamıştır.

İkinci grup ise tıp, psikoloji, mühendislik, sinoloji, Türkoloji, ekonomi ve siyaset disiplinlerinden bir araya gelen akademisyenler daha çok bilimsel yöntem, veri eksikliği ve psikososyal etkiler üzerinde durmuştur. Katılımcılar, Türkiye’deki Kafkas topluluklarına ilişkin demografik verilerin yetersizliğini, kimlik ve aidiyet duygusunun zayıfladığını, kolektif travmaların toplumsal davranışlar üzerindeki etkisini ve sivil toplum örgütlerinde kapsayıcılık eksikliğini ve etkinlik çeşitliliğinin zayıflığı dile getirmiştir. Bu bağlamda, demografik analiz çalışması, anket temelli ölçek geliştirme, derinlemesine mülakatlar, karşılaştırmalı sosyal temsil analizleri gibi yöntemlerle yürütülecek TÜBİTAK projelerinin bu alanlara bilimsel katkı sunabileceği değerlendirilmiştir.

Üçüncü grup çalışması ise çevrim içi gerçekleşmiştir. Yüz yüze oturuma katılamayan ancak sürece entelektüel katkı sunmak isteyen Kafkas kökenli akademisyenlerin dahil edilmesi bakımından çalıştayın kapsayıcılığını güçlendirmiştir. Katılımcılar, dil kaybı, kültürel mirasın dijital ortamlarda yeterince korunmaması, kimlik ve aidiyet duygusunun zayıflaması, sivil toplum ve akademi arasındaki işbirliği eksikliği, kolektif belleğin zedelenmesi ve köy yaşamının çözülmesi gibi temalar, hem kültürel hem de toplumsal sürekliliğin kırılma noktalarına işaret etmektedir. Bu sorunlar, sadece bir kültürel erozyon meselesi olarak değil, aynı zamanda kimlik, hafıza ve

aidiyet arasındaki dinamik ilişkinin dönüşümünü de ortaya koymaktadır. Geliştirilen proje önerileri ise bu sorunlara karşı somut, yenilikçi ve uygulanabilir çözümler ortaya koymaktadır. Dijitalleşme ve ortak hafıza ağlarının kurulması, dil ve kültür aktarımının çocuklara yönelik dijital içeriklerle desteklenmesi, üniversitelerde Çerkes Dili ve Edebiyatı bölümlerinin açılması, anavatanla kültürel etkileşimlerin artırılması ve akademik-STK işbirliği mekanizmalarının güçlendirilmesi önerileri, hem kısa vadeli hem de uzun vadeli stratejik hedefler açısından değerlidir. Ayrıca kültürel üretimlerin ekonomik değere dönüştürülmesi ve köylerin yeniden kültürel cazibe merkezlerine dönüştürülmesi fikri gibi sürdürülebilir kalkınma perspektifiyle kültürel korumayı birleştiren yaklaşımlarda ortaya çıkmıştır.

Genel değerlendirme olarak, çalıştay disiplinlerarası bir tartışma zemini oluşturmuştur. Sosyal bilimlerden mühendisliğe, tıptan psikolojiye kadar farklı alanlardan gelen uzmanlar, bu konuların sadece kültürel değil aynı zamanda psikososyal ve ekonomik bir boyutu olduğunu belirtmiştir. Kafkas kimliğinin günümüzdeki dönüşümünü hem akademik hem de toplumsal bağlamda değerlendirmiştir. Üç grubun tartışmaları Türkiye'deki Kafkas topluluklarına dair çalışmaların yalnızca kültürel mirasın korunmasıyla sınırlı kalmaması, aynı zamanda kimlik, aidiyet, psikoloji, eğitim ve dijitalleşme gibi çok katmanlı alanları birlikte ele alması gerektiğini göstermiştir. TÜBİTAK proje kültürü, yöntem bilgisi ve araştırma etiği açısından disiplinlerarası ekip çalışması yürütmek ve literatür boşluklarını doğru tanımlamak için büyük önem taşımaktadır. Katılımcılar, çalıştayın çıktılarının TÜBİTAK destekli araştırma projelerine dönüştürülmesiyle bilimsel bilgi üretiminin artırılacağı, diaspora-toplum ilişkilerinin güçlendirilebileceğini ve kültürel sürekliliğin kurumsal düzeyde desteklenebileceğini ortak bir şekilde ifade etmiştir. Bu yönüyle çalıştay hem akademik hem de toplumsal düzeyde sürdürülebilir iş birliklerinin ve kalıcı araştırma ağlarının oluşması açısından önemli bir başlangıç olarak değerlendirilmiştir.

Kısaca, Kafkas topluluklarının kimlik, aidiyet ve hafıza ekseninde karşılaştığı sorunlar tespit edilmiş ve bunlara karşı hem bilimsel hem de toplumsal düzeyde sürdürülebilir çözümler geliştirilmiştir. Elde edilen çıktılar, ilerleyen dönemde yürütülecek araştırma ve çalışmalar için güçlü bir zemin oluşturmaktadır. Tüm gruplarda proje örneklerinin dışında, aşağıdaki başlıklarda daha detaylı açıklayacağımız çeşitli uygulama fikirleri de ortaya çıkmıştır.

Örnek Uygulama Fikirleri

Yapılan etkili tartışmalar neticesinde tüm gruplarda proje örneklerinin dışında, aşağıdaki başlıklarda daha detaylı açıklayacağımız çeşitli uygulama fikirleri de ortaya çıkmıştır. Bunları da bu çalıştayın yan katkıları olarak sizlerle aşağıda paylaşıyoruz.

Odak Grup Görüşmeleri ve Hikâye Anlatımı Atölyeleri

Kafkas topluluklarının farklı yaş gruplarından bireylerle küçük odak grupları oluşturulabilir. “Kolektif bellek” ve “kimlik aktarımı” konularında kişisel hikâyeler, sözlü tarih yöntemiyle kayıt altına alınabilir. Bu yöntem hem nitel veri üretimini sağlar hem de kültürel aktarımı güçlendirir. Çerkes gençler tarafından bu sürecin yürütülmesi sağlanarak, aidiyet hissetmelerine katkı sağlayabilecektir.

Gençlik Araştırma Kampları ve Yaz Okulu

Lise ve üniversite öğrencilerinin yer aldığı araştırma kamplarıyla gençlerin sahaya katılımı teşvik edilebilir. Bu kamplarda dil, kültür, dans, müzik ve tarih kimlik temelli mini projeler üretilip dijital sergilerle paylaşılabılır.

Dijital ve Arşiv Çalışmaları

Türkiye'deki Kafkas köyleri: Kültürel etkinlikler ve tarihi göç yollarını içeren interaktif bir dijital harita oluşturulabilir. Arşiv belgeleri, video röportajlar ve fotoğraflar bu harita üzerinden erişilebilir hale getirilebilir.

Dijital Arşiv Projesi: Fotoğraf, sözlü tarih, belge ve görsel malzemelerin dijitalleştirilmesi ile bir “Kafkas Hafıza Platformu” oluşturulması.

Etnografik Belgeleme: Kafkas kökenli köylerde saha çalışmasıyla ritüel, müzik, yemek kültürü, geleneksel giyim gibi unsurlar kayıt altına alınabilir. “Kafkasya'nın Sesleri” gibi tematik bir dijital içerik serisi hazırlanarak hem akademik hem popüler izleyiciye ulaşılabilir. Bu içerikler, genç kuşakların kültürel farkındalığını artırabilir.

Ortak Veri Setleri ve Haritalama Projesi

Akademisyenler arasında bir “Açık Veri Konsorsiyumu” kurulabilir. Türkiye'deki Kafkas nüfusunun yerleşim, sosyo-ekonomik durum, eğitim düzeyi gibi verileri toplanır. Görselleştirilmiş “Kafkas Diasporası Atlası” hazırlanabilir. Bu, gelecekteki projeler için güçlü bir bilimsel altlık oluşturur. Açık Veri ve bölgelerdeki topluluklar arasında ağ kurma, ağı güçlendirme çalışmaları ile gelecek nesillere aktarımın kopukluk olmadan güçlendirilmesi kanaatine varılmıştır.

Mentörlük Programı

Genç akademisyenlere, akademisyen adaylarına, genç girişimcilere mentörlük ağı kurularak deneyim ve ‘Kültür’ aktarımı sağlanabilir.

Diaspora–Anavatan Akademik Köprü Programı

Türkiye ve Kafkasya’daki üniversiteler arasında “kardeş araştırma laboratuvarı” veya “ikili tez” modelleri geliştirilebilir. Ortak saha çalışmaları ve öğrenci değişimleriyle iki taraflı bilgi üretimi teşvik edilebilir. Alan üzerine araştırma yapan genç akademisyenler bursla desteklenebilir.

Akademik Etkinlikler, Ağ Oluşturma ve Yayınlar

Ulusal Sempozyum: “Kafkas Diasporası ve Türkiye’de Kültürel Süreklilik” temalı yıllık bir toplantı gerçekleştirilerek, topluluğun görünürlüğü artırılabilir.

Makale Serisi: “Türkiye’de Kafkas Diasporasının Sosyo-Kültürel Dönüşümü”, “Dil, Kimlik ve Aidiyet Üzerine: Çerkes Gençlerinin Deneyimleri”, “Diaspora Kadınlarının Görünmeyen Emekleri”. Gibi konular üzerine makale serisi planlanabilir.

Bu noktada, akademik içerik üreten akademisyenlere yönelik özel bir ödül programı düzenlenebilir. Belirli aralıklarla maddi ve manevi değeri olan ödüllerin takdim edildiği bu program, akademik üretkenliği teşvik etmek ve motivasyonu artırmak amacıyla hayata geçirilebilir. Bu etkinlik topluluğun bağını ve görünürlüğünü de artırabilir.

Politika ve Uygulama Odaklı Akademik Çalışmalar

Kültür Politikası Analizleri: Türkiye’deki azınlık ve diaspora kültürlerinin korunmasına yönelik politika boşluklarının incelenmesi için özel çalışma grupları oluşturulabilir.

STK-Akademi İşbirliği Raporları: Kafkas sivil yapılanmalar ile ortak çalıştaylar, kültürel sürdürülebilirlik stratejileri oluşturulabilir. Üniversiteler ve Kafkas dernekleri arasında sürekli bir işbirliği ağı kurulabilir. Her dönem tematik toplantılar veya proje kuluçkaları düzenlenerek TÜBİTAK veya AB hibe çağrılarına ortak başvurular yapılabilir.

Eğitim Politikası Araştırmaları: Müfredatta Kafkas kültürüne dair temsillerin analizi, daha kapsayıcı eğitim materyali önerileri için özel çalışma grupları oluşturulabilir.

Çalıştay Fotoğrafları

